

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВИХ
ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ

Матеріали всеукраїнської
науково-практичної конференції

м. Харків, 15 квітня 2016 року

У двох томах

Том 1

Харків
«Право»
2016

УДК 347.963
ББК 67.72
П78

Редакційна колегія:

професор Л. М. Москвич (голова);
асистент А. В. Лапкін;
асистент І. В. Юревич;
асистент Я. О. Ковальова;
асистент Ю. О. Ремескова

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

Проблеми реформування прокуратури : матеріали всеукр. наук.-
П78 практ. конф. (Харків, 15 квіт. 2016 р.) : у 2 т. / редкол.: Л. М. Москвич
(голова), А. В. Лапкін, І. В. Юревич та ін. – Т. 1. – Х. : Право, 2016. –
224 с.

ISBN 978-966-937-018-1

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)

Збірник містить матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми реформування прокуратури», яка відбулася 15 квітня 2016 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців у галузі теорії прокурорської діяльності, практичних працівників органів прокуратури та суду. До збірника включено доповіді учасників конференції з різноманітних аспектів організації і діяльності прокуратури.

Для науковців, викладачів та студентів юридичних навчальних закладів, практичних працівників органів прокуратури, суду, інших правоохоронних органів, адвокатів та усіх, хто цікавиться проблемами прокуратури.

УДК 347.963

ББК 67.72

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)
ISBN 978-966-937-018-1

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право»,
2016

міністрів державам-учасницям «Про роль публічних обвинувачів поза системою кримінальної юстиції», варто переосмислити підходи до подальшого реформування цієї функції.

Тюрін Г. Є.,

здобувач кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДІЇ ПРОКУРОРА У РАЗІ НЕВИКОНАННЯ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ

Відповідно до ч. 1 ст. 476 КПК України, у разі невиконання угоди про визнання винуватості прокурор має право звернутися до суду, який затвердив таку угоду, з клопотанням про скасування вироку. Закон встановлює, що клопотання про скасування вироку, яким затверджена угода, може бути подано протягом встановлених законом строків давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення відповідного кримінального правопорушення. Отже, питання щодо невиконання умов угоди в частині строків її виконання вирішується прокурором на власний розсуд.

Разом з тим, на практиці довести факт невиконання засудженим умов угоди уявляється досить проблематичним. З цим, зокрема, пов'язаний та обставина, що факти звернення прокурорів з клопотаннями про скасування вироків на підставі угод про визнання винуватості залишаються поодинокими. Так, впродовж 2015 р. із загальної кількості 8 455 вироків, якими затверджено угоди про визнання винуватості, прокурори всього 36 разів ставили питання про їх скасування [1], тобто у відносних показниках це мало місце лише у 0,42%. Очевидно, що такі показники свідчать не стільки про ефективність реалізації угод про визнання винуватості, скільки про проблеми, що виникають у зв'язку із доведенням фактів їх невиконання.

При виконанні умов угоди можливі спірні ситуації, коли прокурор наполягає на скасуванні вироку, а засуджений вважає, що не встиг виконати умови угоди з об'єктивних причин. Для їх уникнення вважаємо за доцільне чітко визначати у тексті угоди строк для виконання підозрюва-

ним, обвинуваченим обов'язків щодо співпраці. Так само запорукою уникнення конфліктних ситуацій є конкретизація у тексті угоди умов співпраці.

В даному контексті необхідно звернути увагу також на те, що досить поширеними є факти повторного скоєння злочину особами, засудженими на підставі угоди про визнання винуватості. Формально вчинення особою, з якою укладено угоду про визнання винуватості, в подальшому кримінальних правопорушень ніяк не пов'язане із фактом укладення угоди. Проте з практичної точки зору очевидно, що подібні прояви у більшості випадків стають можливими внаслідок зменшення обсягу кримінальної відповідальності внаслідок укладення даної угоди. З огляду на це, вважаємо за доцільне законодавчо передбачити в якості однієї із можливих умов угоди про визнання винуватості зобов'язання підозрюваного, обвинуваченого не вчиняти кримінальних правопорушень, а також інші обов'язки, що мають профілактичний характер, наприклад: утриматися від спілкування з певними особами з числа антисоціального оточення; пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності; влаштуватися на роботу або навчання тощо. У випадках наступного вчинення засудженим кримінальних правопорушень, або невиконання якогось із цих зобов'язань, це може бути підставою для ініціювання прокурором розірвання угоди про визнання винуватості, а також притягнення особи до кримінальної відповідальності за умисне невиконання угоди.

Форма і зміст клопотання про скасування вироку, яким затверджена угода про визнання винуватості, законом не встановлена. Як і для інших подібних актів, клопотанню про скасування вироку на підставі угоди притаманна наявність трьох частин: вступної, описово-мотивувальної та резолютивної. У вступній частині міститься назва акта-документа та підстави його видання. У описово-мотивувальній частині наводиться обґрунтування необхідності скасування вироку на підставі угоди. У резолютивній частині клопотання прокурор повинен конкретно висловити власну позицію щодо скасування вироку на підставі угоди, а також пропозицію щодо призначення судового розгляду в загальному порядку або направлення матеріалів провадження для завершення досудового розслідування в загальному порядку. Відповідно до ч. 2 ст. 476 КПК України, клопотання про скасування вироку, яким затверджена угода, розглядається в судовому засіданні за участю сторін угоди з повідомленням інших учасників судового провадження. Отже, прокурор є обов'язковим

суб'єктом розгляду відповідного клопотання. При цьому, хоча закон цього і не передбачає, він повинен забезпечити присутність у судовому засіданні засудженого, який не виконав умов угоди. Прокурор повинен враховувати, що з огляду на те, що у переважній більшості випадків, як наголошувалося вище, покарання на підставі угоди не передбачає позбавлення волі, це завдання може виявитися проблемним. Разом з тим, відсутність інших учасників судового провадження не є перешкодою для судового розгляду.

Виходячи із положень ч. 3 ст. 476 КПК України, у судовому засіданні на прокурора покладається обов'язок доказування, що засуджений не виконав умов угоди. Отже, закон передбачає своєрідну презумпцію належного виконання засудженим умов угоди. Обгрунтовуючи свої вимоги, прокурор може посылатися на матеріали досудового розслідування, про які йшла мова вище, залучати свідків тощо. Проте у більшості випадків розгляд подібних питань має «безспірний» характер, коли засуджений просто ухиляється від співробітництва з органами досудового розслідування, не з'являється за викликами, не надає відповідних пояснень тощо, що і має довести прокурор у суді.

Наслідком доведення прокурором своєї процесуальної позиції є скасування вироку, яким затверджена угода про визнання винуватості, відповідною ухвалою суду. В результаті, залежно від стадії укладення угоди, має місце призначення судового розгляду в загальному порядку або направлення матеріалів провадження для завершення досудового розслідування в загальному порядку, якщо угода була ініційована на стадії досудового розслідування [2, с. 298]. Також формою реагування прокурора на невиконання засудженим умов угоди є ініціювання притягнення його до кримінальної відповідальності на підставі ст. 389–1 КК України.

Використана література

1. Звіт про роботу прокурора за 12 місяців 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>. – Заголовок з екрана.
2. Лапкін А. В. Проблеми участі прокурора у кримінальному провадженні на підставі угоди про визнання винуватості // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2012. – Вип. 11 (1000). – С. 297–301.